

TRADITIONSBÄRARNA

Alternativ metod vid framställning av fyrskrädda bjälkar.

Daniel Eriksson 2013-03-02

Under arbetet med rekonstruktionen av Södra Råda gamla kyrka upptäckte jag ett nytt sätt att ta fram fyrkantshuggna rektangulära bjälkar.

Man kan faktiskt ta ut sitt fyrkantiga ämne på omvänt sätt mot hur man normalt gör och på så vis få ut ett högre timmer (större bygghöjd).

Normalt börjar man med att ställa upp stocken med ryggen uppåt för att sedan hugga fram ett sex tum brett timmer (i SR:s fall).

Därefter lägger man omkull stocken för att hugga de återstående två sidorna för att få fram maximal bygghöjd.

Om då stocken är böjd tappar man mycket bygghöjd. (Se bild 1 och 2)

Bild 1.

Om man istället börjar med att lägga stocken på ”flaskan” när man skall hugga sitt sextumsblock får man sedan ett rakt ämne att ta ur max bygghöjd på. (Se bild 3)

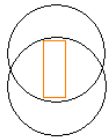

Bild 2.

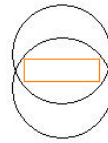

Bild 3.

Detta medför att man får mörgen förskjuten i sidled istället för som normalt, i höjddled. Den böjning som då uppstår när timret torkar bör kunna hanteras med hjälp av dymlingar och att timra varannan stock med mörgen åt höger, respektive vänster. Dock kan man få problem med förskjutna vankanter som gör att man tappar bygghöjd.

Man kanske till och med kan tänka sig att utnyttja detta fenomen i exempelvis långhusets övre timmervarv för att motverka utbuktning av väggarna.

Vi har sett detta i fler byggnader där det varit frågan om fyrskrätt timmer, bl.a på avhuggna bindbjälkar från första hälften av 1100-talet i Marka kyrka.

Avhuggen bindbjälke 1, Marka kyrka. Foto Daniel Eriksson

Avhuggen bindbjälke 2, Marka kyrka. Foto Daniel Eriksson

Avsågad syllstock, Marka klockstapel. Foto Daniel Eriksson

Foto Daniel Erikson

Här kan man på den mörkare kärnveden se hur mörken ligger förskjuten i LNs10 (väggbandet i sakristian). Denna mörkförskjutning kommer dock att verka på samma sätt som övrigt väggtimmer då denna stock skall ligga på ”flaskan” i stommen.